

Eindhoven heeft op 15 mei de eerste mantelzorgwoning van Nederland in gebruik genomen. De verplaatsbare woning van 54 vierkante meter staat in de tuin van Ber Bakers, die met zijn echtgenote voor zijn dementerende moeder wil zorgen. Volgens wethouder Don past de woning naadloos binnen de Wmo-filosofie.

‘Dit past binnen ons Wmo-beleid’

Eindhoven heeft eerste mantelzorgwoning

Volgens Hans-Martin Don, wethouder maatschappelijke zorg in Eindhoven, is een mantelzorgwoning ‘een goede oplossing voor mensen die zelfstandig willen blijven wonen met voldoende privacy en dichtbij “zorg op maat” willen ontvangen van familieleden. Op deze manier kunnen mensen volwaardig deelnemen aan onze samenleving. En dat is de achterliggende gedachte van de Wmo. Ook het ontlasten van mantelzorgers past binnen het Wmo-beleid van onze gemeente.’

Ber Bakers, die de mantelzorgwoning sinds half mei in zijn tuin weet, verklaart dat hij ondanks zijn drukke bestaan dagelijks bij zijn alleenstaande moeder op bezoek ging. Dat was een zware belasting, met veel reis- en regeltijd. Zijn vrouw Joke kwam met het idee van de mantelzorgwoning. Zelf heeft Ber Bakers aan buurtbewoners gevraagd wat zij vonden van het plan om in zijn achtertuin een mobiel huis neer te zetten voor zijn demente

moeder. ‘Men vond het prima,’ zegt Ber Bakers. Niemand maakte bezwaar tegen de bouwvergunning.

Veel moeite

De verplaatsbare woning is ontworpen en gebouwd door zorgbouwer PasAan en kost honderdduizend euro. Bewoners huren de woning van woningcorporatie Wooninc, met huursubsidie. Het huis is ongeveer veertig keer opnieuw te gebruiken. De plaatsingskosten en het kosten voor het grondwerk (ruim tien-duizend euro) zijn voor rekening van de gemeente Eindhoven. De bewoonster betaalt ruim 500 euro huur en krijgt nog gewoon huurtoeslag.

Met name SP-wethouder Hans-Martin Don heeft zich voor het spannende experiment sterk gemaakt. ‘Als mensen hun eigen moeder willen verzorgen, dan moet je dat ondersteunen. Wel

De eerste mantelzorgwoning van Nederland.

heeft het veel moeite gekost, want laat ik het zo zeggen: de bestaande regels op het gebied van ruimtelijke ordening laten dit lastig toe.' Don meent de kosten te kunnen verantwoorden omdat de mantelzorgwoning de intramurale zorg ontlast, maar dat is volgens hem een politieke discussie. Hij rekent niet direct op honderden aanvragen en benadrukt dat deze vorm van mantelzorg een grote invloed heeft op het sociale leven van de familie Bakers. De gemeente beschouwt het als een experiment.

Kinderziektes

De geplaatste mantelzorgwoning is een compleet huis (woonkamer, keuken, badkamer, slaapkamer) met voorzieningen, zoals de mogelijkheid tot het plaatsen van een in hoogte en breedte verstelbaar toilet en wastafel, dwaalbescherming, licht-

sensoren en andere domotica. Zowel de thuiszorgorganisatie als de familie kan van een afstand de camera's in de woning bedienen en de beelden bekijken om in de gaten te houden hoe het met de bewoonster gaat. De woning wordt verwarmd en gekoeld middels een milieuvriendelijke warmtepomp en er is een luchtverversingssysteem. Medewerkers van de thuiszorg kunnen de woning via de poort zelfstandig bereiken als het gezin Bakers overdag niet thuis is en de patiënt niet in staat is de deur te openen. Familie en thuiszorgmedewerkers kunnen de bewoner op elk gewenst moment volgen via een op afstand bestuurbaar camerasysteem.

De mantelzorgwoning die in Eindhoven werd geplaatst had een slechte start. Al na enkele dagen belandde moeder Bakers in het ziekenhuis met een gebroken heup. Ze werd 's ochtends liggend in de badkamer door zoon Ber gevonden. 'We weten niet

De eerste aanbouwzorgkamer van Nederland.

precies hoe lang ze daar heeft gelegen,' verzuchtte hij in NRC Handelsblad. De technische snufjes waren nog niet aangesloten, vandaar. Zoals de lampjes die mensen die door hun dementie het dagritme hebben verloren de weg naar de badkamer wijzen. De spreek-luisterverbinding. De camera's die beelden maken die op computers elders te volgen zijn. En de drukmat op het bed, die alarm slaat als moeder 's nachts opstaat en langer dan een kwartier wegblijft.

Mooie oplossing

Volgens directeur Ruud Dirkse van het bedrijf PasAan dat de mantelzorgwoning ontwikkelt (hij is tevens columnist van WMO Magazine), past de mantelzorgwoning prima binnen de Wmo: 'Inwoners hebben in één klap een complete oplossing, in plaats van telkens stapsgewijze deeloplossingen met veel bureaucratie en tijdverlies. De oplossing is voor gemeenten een kwalitatief hoogwaardig, maar ook goedkoper alternatief dan de grote verbouwingen en traditionele aanbouwen. De verplaatsbaarheid heeft ook voordelen ten aanzien van ruimtelijke ordening; minder landschapsvervuiling, want met het wegvallen van de zorgvraag verdwijnt de woning ook.' In dat kader legt Dirkse graag de link naar bestemmingsplannen mantelzorg, die steeds meer gemeenten vaststellen. 'De mantelzorgwoning draagt bij aan een uitgangspunt dat in vrijwel ieder gemeentelijk Wmo-beleidsplan staat: zo lang mogelijk thuis blijven wonen met een zorgvraag.' Hij benadrukt dat de woning ook voor andere doeleinden kan worden gebruikt. Hij noemde het voorbeeld van een gehandicapt kind dat de laatste stap wil zetten naar een volledige zelfstandige woning. Dirkse spreekt van een mooie oplossing voor het tekort aan plaatsen in de reguliere zorg.

Mezzo

Mezzo, de landelijke vereniging voor Mantelzorgers en Vrijwilligerszorg, is blij met de mantelzorgwoning. Uit een meldweek wonen van Mezzo in 2006 bleek al dat mantelzorgers en verzorgden dringende behoefte hebben aan flexibele woonoplossingen. Mezzo wil daarom dat gemeenten bij woningaanpassingen voor mantelzorg meer gebruik maken van flexibele en snelle oplossingen. Een aanbouweenheid is naast een mantelzorgwoning één van de mogelijkheden. Tijdens de officiële opening feliciteerde Arie Ouwkerk (directeur van Mezzo) de familie Bakers, de gemeente en de woningcorporatie met dit initiatief. Hij hoopt dat het veel navolging krijgt in de rest van

het land. Mezzo is blij dat de gemeente Eindhoven met de Wmo verder kijkt dan het beleidsterrein zorg en welzijn. Ook verbeteringen voor andere woningaanpassingen, woningtoewijzing en aanpaste woningen zijn voor mantelzorgers belangrijk. Volgens Mezzo betekende de mantelzorgwoning voor de gemeente Eindhoven mantelzorgwoning een goede samenwerking tussen de beleidsterreinen Zorg/Maatschappelijke Ontwikkeling en Ruimtelijke Ordening. 'Iets dat niet elke gemeente kan zeggen,' aldus Mezzo.

Inventarisatie behoeften

De eerste aanbouwzorgkamer van Nederland was al op 19 maart geopend in Amersfoort. Deze aanbouw bestaat uit een (slaap)kamer en een sanitaire ruimte. De zorgkamer wordt in een fabriek gebouwd en kant-en-klaar aangesloten aan een bestaande woning. De kamers zijn verplaatsbaar en ook herinzetbaar. De gemeente Amersfoort financierde vanuit de Wmo het initiatief. Ook in Spijkenisse, Hilversum en Loodrecht staan inmiddels zorgkamers. PasAan plaatst er de komende weken nog vijftien in den lande. Voor de mantelzorgwoning heeft de gemeente Eindhoven op basis van het huidige bestemmingsplan vooralsnog slechts een tijdelijke vergunning kunnen afgeven van vijf jaar. Komende tijd gaat Eindhoven snellere verstrekking van langer lopende vergunningen mogelijk maken. De gemeente gaat de komende tijd de behoefte naar mantelzorgwoningen in Eindhoven in beeld brengen. Op basis daarvan wordt onderzocht hoe ze snel en eenvoudig mogelijk kunnen worden gemaakt.

Goede kans

Wat vinden kenners van de mantelzorgwoning? Myrra Vernooij-Dassen, hoogleraar aan het Universitair Medisch Centrum Sint Radboud in Nijmegen, hield eind mei een oratie over mantelzorg onder de titel 'Het is zaliger te geven dan te ontvangen.' Over het algemeen, vertelde ze een dag later in NRC Handelsblad, gaat het met mantelzorgers in Nederland niet goed. Ze gaan door totdat ze er dood bij neervallen. Ze klagen nooit. Ze modderen liever door. Ze zijn vaak overbelast. En ze hebben vaker last van depressies dan anderen. Tot op zekere hoogte is het geven van zorg prachtig, zeker als het gaat om iemand aan wie je in het verleden veel te danken hebt gehad. Maar het kan ook erg zwaar zijn. En er wordt wel geklaagd over verpleeghuizen, maar de mensen die daar werken zijn deskundiger en meestal in een betere conditie dan mantelzorgers. Het zijn geduldige mensen, ontzettend lief, met grote aandacht voor de mensen die zij helpen. Ze hebben vaak aan het knipperen van de ogen genoeg om te weten dat iemand tevreden is, aldus Vernooij-Dassen.

De hoogleraar geeft de familie Bakers een goede kans dat het experiment zal slagen. 'Ze doen het uit vrije wil. En ze hebben beschermende maatregelen genomen. Ze doen het samen. Maar ik hoop wel dat ze elkaar de komende jaren stimuleren en niet de put in praten.'

Meer info: www.pasaan.nl.